

Jaczynowska Maria

Data urodzenia: 1928

Historyk starożytności, specjalistka w zakresie dziejów starożytnego Rzymu, dydaktyk, dyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki, prof. UMK, członek zwyczajny TNT w I. 1966-2008.

Urodziła się w Warszawie w rodzinie inteligenckiej jako córka Jana, nauczyciela geografii i kierownika tajnych kompletów w Gimnazjum W. Górskiego, oraz Marii Wiktorii z domu Heinrich, urzędniczki miejskiej. Przed wybuchem wojny uczęszczała do szkoły powszechnej oraz gimnazjum J. Kowalczykówny i J. Jawurkówny w Warszawie. W 1943 r. wstąpiła do Szarów Szeregów i brała udział w Powstaniu Warszawskim jako sanitariuszka w patrolu Batalionu „Ruczaj”. Po upadku powstania krótko przebywała w Olszance koło Puszczy Mariańskiej, a od 1945 r. w Kutnie, gdzie ukończyła Państwowe Liceum im. H. Dąbrowskiego i w 1946 r. zdała maturę. Jeszcze w tym roku rozpoczęła studia historyczne na Uniwersytecie Łódzkim, kontynuowane od 1948 r. na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie kształciła się w zakresie historii starożytnej i papirologii pod kierunkiem prof. Jerzego Manteuffla. W 1951 r. uzyskała tytuł magistra filozofii w zakresie historii. Podczas studiów pracowała jako nauczycielka w Państwowym Gimnazjum Handlowym i Liceum Administracyjno-Handlowym w Kutnie. W lipcu 1951 r. została zatrudniona jako starszy asystent w Instytucie Historii Uniwersytetu Warszawskiego. W 1955 r. przeniesiono ją służbowo do Torunia, gdzie objęła stanowisko adiunkta w Instytucie Historii UMK. W 1958 r. na UW uzyskała stopień doktora na podstawie rozprawy „Sytuacja ekonomiczna nobilitas rzymskiej w okresie schyłku republiki”, napisanej pod kierunkiem prof.

Izy Biezuńskiej-Małowist. W 1965 r. habilitowała się na UMK publikacji „Collegia iuventum. Rola historyczna i działalność organizacji młodzieży rzymskiej w okresie wczesnego cesarstwa”. W tym samym roku objęła kierownictwo Zakładu Historii Starożytnej, którym kierowała aż do przejścia na emeryturę w 1998 r. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskała w 1976 r., a profesora zwyczajnego – w 1984 r. W l. 1976-1978 pełniła funkcję dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki UMK. Po przejściu na emeryturę współpracowała z Instytutem (do 2001 r.), a w l. 2002-2005 prowadziła również zajęcia w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku. Prowadziła kwerendy naukowe m.in. we Włoszech i Wielkiej Brytanii; wykładała za granicą, m.in. w Dijon, Besançon, Padwie, Bolonii i na Sorbonie. Od 1959 r. była członkiem Society for the Promotion of Roman Studies, od 1972 r. – Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN, a w l. 1987-1992 członkiem Międzynarodowego Komitetu Association Internationale d'Épigraphie Grecque et Latine. W 2001 r. została członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności. W l. 1954-1986 należała do PZPR; w l. 1965-1969 była radną Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu. W 1998 r. odznaczono ją medalem za zasługi dla rozwoju UMK. Była autorką 76 publikacji naukowych, w tym 8 książek i 14 prac opublikowanych za granicą. Jej dorobek koncentrował się na historii społecznej starożytnego Rzymu oraz badaniach nad kultami religijnymi w świecie rzymskim. Zmarła w Toruniu. Pochowana na cmentarzu komunalnym nr 2 przy ul. Grudziądzkiej 129-137 w Toruniu.

Literatura:

1. Musiał D., *Maria Jaczynowska (1928-2008)*, Klio, 2009, nr 12, 226-228
2. Olszaniec Sz., *Prof. Maria Jaczynowska (2028-2009)*, Głos Uczelni, 2008, nr 3, s. 14, il.
3. Krajniak W., *Jaczynowska Maria Danuta (1928-2008), prof., wybitny historyk specjalizujący się w historii starożytnego Rzymu, dydaktyk, dyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki*, Toruński słownik biograficzny, red. K. Mikulski, t. 7, Toruń 2019, s. 89-91.

Anna Supruniuk